

Wyobrażenia dotyczące własnej starości

Opracowała
Beata Roguska

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku

Wyróżniająca Jakość Badań

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- Niezależnie od wieku respondenci, myśląc o swojej starości, niezmiennie najbardziej obawiają się chorób, niepełnosprawności (70%) oraz utraty samodzielności i uzależnienia od innych ludzi (57%).
- Zdecydowanie mniejsze niż w latach ubiegłych są obawy dotyczące złych warunków życia, trudności z utrzymaniem się w starszym wieku – w 2000 roku wyrażało je 41%, a obecnie – 22% ankietowanych.
- Większość badanych (59%) chciałaby w starszym wieku mieszkać we własnym mieszkaniu, korzystając z doraźnej pomocy bliskich – rodziny, przyjaciół, sąsiadów. Mniejszy niż w latach ubiegłych jest odsetek osób preferujących zamieszkanie w okresie starości z dziećmi, wnukami lub innymi krewnymi (w 2000 roku stanowili oni 20%, obecnie – 8%).
- Ponad cztery piąte ankietowanych poniżej 60 roku życia (82%) spodziewa się, że w starszym wieku będzie utrzymywać się z emerytury. Większość (ogółem 60%) zakłada, że – przynajmniej dorywczo – będzie pracować zarobkowo. Ogółem ponad połowa (55%) liczy na oszczędności i zyski z inwestycji, w tym 28% na dochody z „trzeciego filaru”.

SPIS TREŚCI

Obawy związane ze starością.....	1
Preferencje dotyczące miejsca zamieszkania.....	4
Z czego będziemy utrzymywać się na starość	5

Badania CBOS pokazują przesuwanie się w czasie subiektywnie postrzeganego progu starości oraz towarzyszące temu przemiany stylu życia seniorów.¹ Niezależnie od pozytywnych zmian dotyczących m.in. poprawy stanu ich zdrowia oraz wzrostu aktywności, starzenie się społeczeństwa powoduje rosnące wyzwania związane z zapewnieniem seniorom bezpieczeństwa zdrowotnego oraz ekonomiczno-socjalnego.

OBAWY ZWIĄZANE ZE STAROŚCIĄ

Dla zdecydowanej większości Polaków okres starości wiąże się z różnego rodzaju obawami². Jedynie bardzo nieliczni nie odczuwają lęku przed tym okresem życia (3%). Niezależnie od wieku respondenci, myśląc o swojej starości, niezmiennie najbardziej obawiają się chorób, niepełnosprawności, utraty pamięci (70%). Ponad połowa (57%) boi się utraty samodzielności, bycia ciężarem dla innych, uzależnienia od innych ludzi. Obawy dotyczące pogorszenia stanu zdrowia i związanej z tym konieczności większego wsparcia ze strony innych są wyrażane wyraźnie częściej niż wszystkie inne (łącznie deklaruje je 86% wobec 69% wskazujących na niepokój w innych obszarach). Niemal jedna trzecia ankietowanych (32%) obawia się samotności i utraty osób bliskich. Zdecydowanie mniejsze niż w latach ubiegłych są obawy dotyczące złych warunków życia i trudności z utrzymaniem się – wyraża je obecnie 22% badanych. Blisko co piąta osoba (18%) boi się cierpienia, a 15% niepokoi się o to, gdzie i z kim będzie w przyszłości mieszkać, kto zapewni im opiekę na starość. Stosunkowo niewielu (6%) martwi się, że nie będzie nikomu potrzebna.

¹ Zob. komunikat CBOS „Seniorzy 2.0”, grudzień 2025 (oprac. M. Omyła-Rudzka).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (432) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

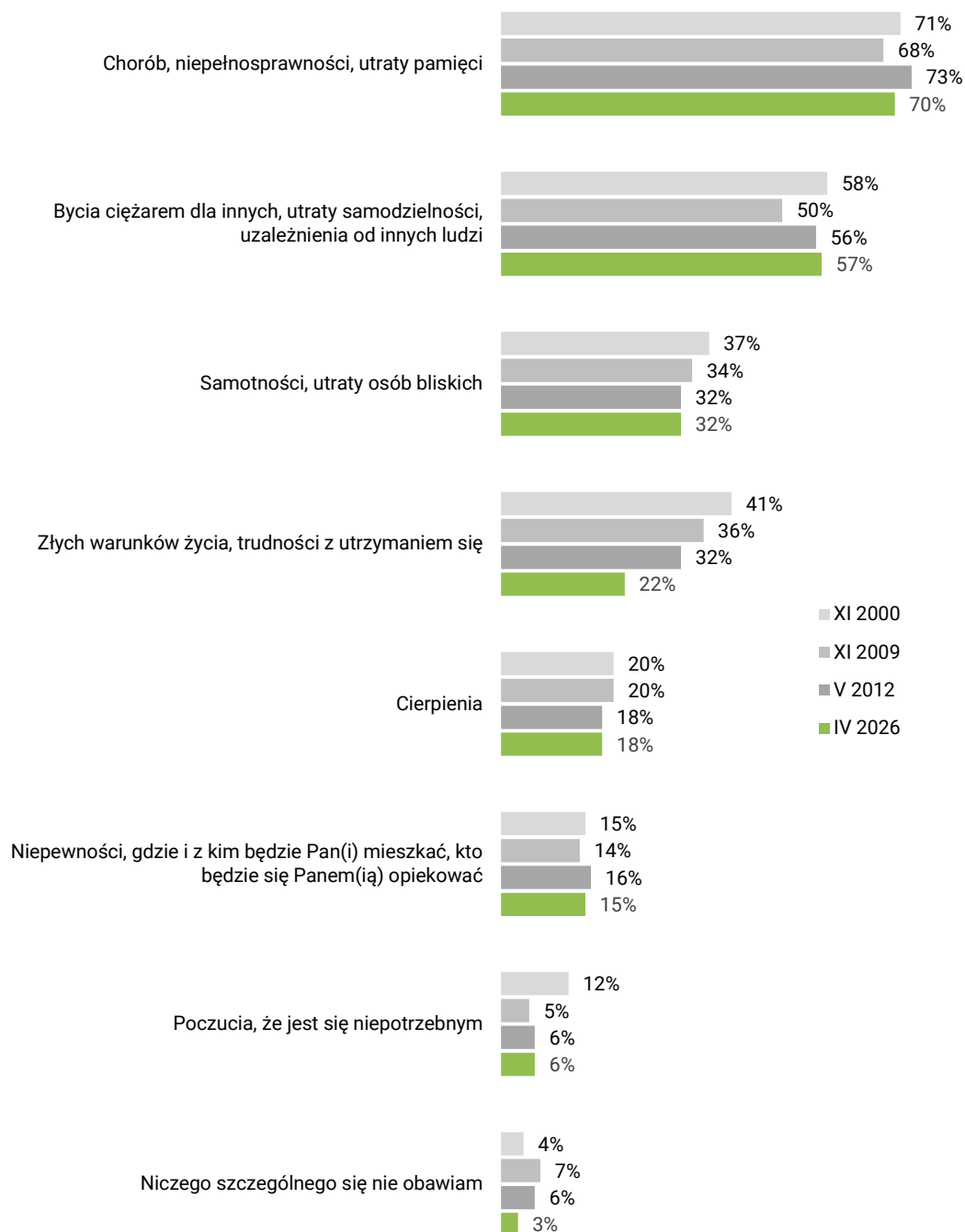
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankietę miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 9 do 19 kwietnia 2026 roku na próbie liczącej 944 osób (w tym: 58,9% metodą CAPI, 22,5% – CATI i 18,6% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Niezależnie od tego, w jakim jest Pan(i) obecnie wieku i jaka jest Pana(i) sytuacja życiowa, proszę powiedzieć, czego najbardziej obawia się Pan(i), myśląc o swojej starości?

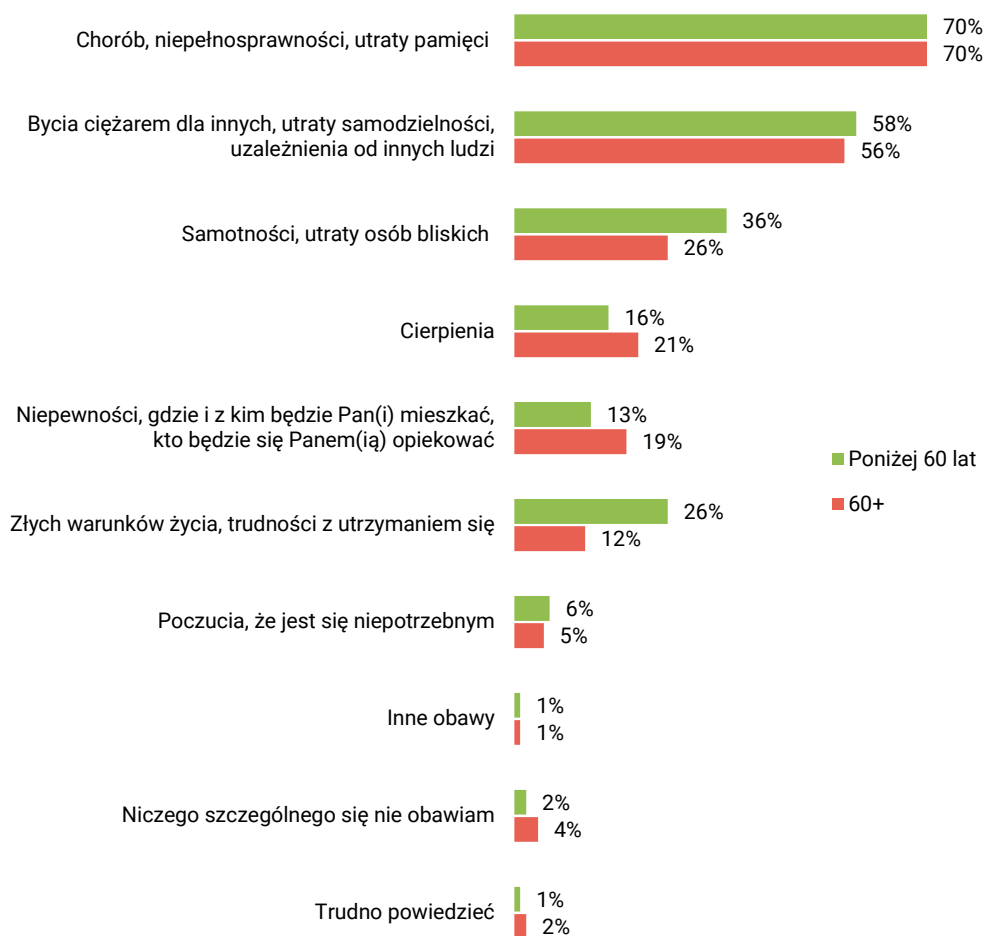

Co ciekawe, wiek nie zmienia w sposób zasadniczy sposobu myślenia o problemach towarzyszących starości. Obawy osób poniżej 60 roku życia i tych, które przekroczyły już ten próg, dotyczą głównie pogorszenia się stanu zdrowia i utraty samodzielności. Młodszy częściej niż starsi obawiają się utraty bliskich i samotności oraz złych warunków życia w przyszłości, zaś starsi częściej boją się cierpienia i odczuwają niepokój dotyczący tego, gdzie i z kim będą mieszkać, kto będzie się nimi opiekował.

CBOS

RYS. 2. Niezależnie od tego, w jakim jest Pan(i) obecnie wieku i jaka jest Pana(i) sytuacja życiowa, proszę powiedzieć, czego najbardziej obawia się Pan(i), myśląc o swojej starości?

ODPOWIEDZI WEDŁUG WIEKU BADANYCH

PREFERENCJE DOTYCZĄCE MIEJSCA ZAMIESZKANIA

Interesowało nas również, jak respondenci chcieliby zorganizować swoje życie w starszym wieku, kiedy będą potrzebowali pomocy. Prawie trzy piąte badanych (59%) chciałoby mieszkać we własnym mieszkaniu, korzystając z doraźnej pomocy bliskich – rodziny, przyjaciół, sąsiadów. Więcej niż co siódmy respondent chciałby mieszkać we własnym mieszkaniu, korzystając z odpłatnej stałej pomocy (11%) bądź z bezpłatnej opieki, np. pomocy społecznej, Caritasu lub innych wolontariuszy (4%). W porównaniu z wcześniejszymi badaniami mniejszy jest odsetek osób deklarujących chęć zamieszkania razem z dziećmi, wnukami lub dalszą rodziną. Tego rodzaju preferencje wyraża obecnie jedynie 8% badanych, podczas gdy ponad ćwierć wieku temu było to 20%. W tym roku po raz pierwszy w kafeterii zamieściliśmy odpowiedź dotyczącą zamieszkania na specjalnym osiedlu dla seniorów z całodobową opieką. Jest to, jak się wydaje, dość atrakcyjna opcja – wybrałoby ją bowiem 5% ankietowanych. Pozostałe formy organizacji swojego życia na starość, takie jak: prywatny dom spokojnej starości, dom pomocy społecznej czy też mieszkanie wspólnie z innymi starszymi ludźmi w celu wzajemnego wspomagania się, wskazywano sporadycznie.

TABELA 1

Jak chciał(a)by Pan(i) zorganizować swoje życie w starszym wieku, kiedy będzie Pan(i) potrzebował(a) pomocy? Czy przede wszystkim chciał(a)by Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań			
	XI 2000	XI 2009	V 2012	IV 2026
	w procentach			
– mieszkać we własnym mieszkaniu, korzystając z doraźnej pomocy osób bliskich – rodziny, przyjaciół, sąsiadów	57	66	64	59
– mieszkać we własnym mieszkaniu, mając zapewnioną opłaconą przez siebie stałą pomoc osób zajmujących się opieką nad ludźmi starymi	8	9	8	11
– mieszkać we własnym mieszkaniu, mając zapewnioną bezpłatną stałą pomoc, np. opieki społecznej, Caritasu lub innych wolontariuszy*	3	3	3	4
– dzielić mieszkanie z dziećmi, wnukami lub dalszą rodziną	20	12	15	8
– zamieszkać na specjalnym osiedlu dla seniorów z całodobową opieką	-	-	-	5
– wynająć komuś obcemu pokój lub część mieszkania w zamian za opiekę	0	1	0	1
– mieszkać wspólnie z innymi starszymi ludźmi w celu wzajemnego wspomagania się	2	1	2	1
– zamieszkać w prywatnym domu opieki**	2	1	3	1
– zamieszkać w domu pomocy społecznej***	1	2	2	1
Inne rozwiązanie	0	1	1	1
Nie wiem, nie zastanawiał(a)m się nad tym	6	4	3	9

* W ubiegłych latach zadawano pytanie w brzmieniu: mieszkać we własnym mieszkaniu, mając zapewnioną bezpłatną stałą pomoc, np. opieki społecznej, Czerwonego Krzyża, Caritasu lub innych wolontariuszy

** W ubiegłych latach zadawano pytanie w brzmieniu: zamieszkać w prywatnym domu spokojnej starości

*** W ubiegłych latach zadawano pytanie w brzmieniu: zamieszkać w państwowym domu spokojnej starości

We wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych respondenci najczęściej wyrażają chęć zamieszkania we własnym mieszkaniu i korzystania z doraźnej pomocy bliskich. Dodatkowo osoby o najwyższych dochodach *per capita* (6000 zł +) stosunkowo często byłyby zainteresowane mieszkaniem we własnym mieszkaniu, mając zapewnioną opłaconą przez siebie stałą pomoc osób zajmujących się opieką nad ludźmi starszymi (19%). Generalnie nie ma dużych różnic preferencji w tej kwestii ze względu na cechy społeczno-demograficzne badanych. Stosunkowo największe znaczenie ma wielkość miejsca zamieszkania i związany z tym styl życia. Mieszkańcy największych miast rzadziej niż inni zakładają, że w przyszłości będą dzielić mieszkanie z dziećmi, wnukami lub innymi członkami rodziny (jedynie 2%), trzykrotnie częściej niż przeciętnie byłiby natomiast zainteresowani zamieszkiem na specjalnym osiedlu dla seniorów z całodobową opieką (15%).

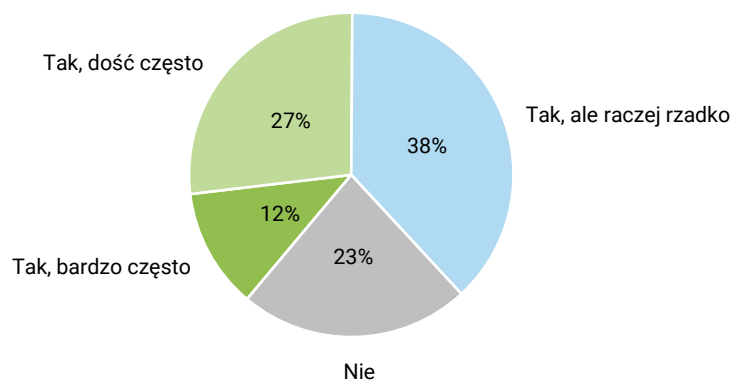
Z CZEGO BĘDZIEMY UTRZYMYWAĆ SIĘ NA STAROŚĆ

Blisko dwie piąte ankietowanych poniżej 60 roku życia (ogółem 39%) deklaruje, że często lub bardzo często zdarza im się myśleć o tym, z czego będzie się utrzymywać na starość.

CBOS

RYS. 3. Czy zdarza się Panu(i) myśleć o własnej starości i o tym, z czego się Pan(i) będzie wtedy utrzymywał(a)?

ODPOWIEDZI BADANYCH PONIŻEJ 60 ROKU ŻYCIA

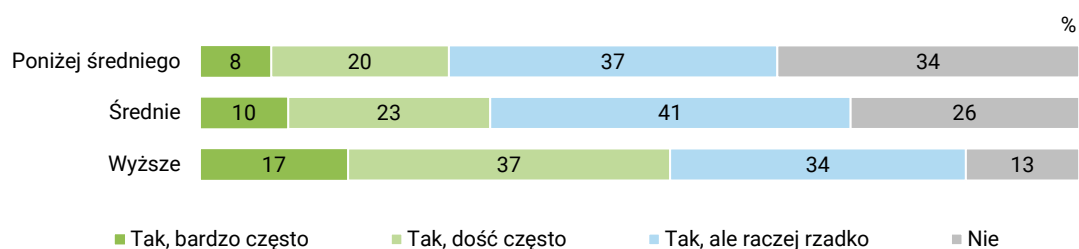

Co ciekawe, myślenie na ten temat zależy głównie od wykształcenia. Kwestia ta zajmuje uwagę ponad połowy badanych z wykształceniem wyższym (54%) i prawie dwa razy mniejszego odsetka osób z wykształceniem poniżej średniego (28%). Wiek nie odgrywa w tej kwestii istotnej roli.

CBOS

RYS. 4. Czy zdarza się Panu(i) myśleć o własnej starości i o tym, z czego się Pan(i) będzie wtedy utrzymywał(a)?

ODPOWIEDZI BADANYCH PONIŻEJ 60 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA

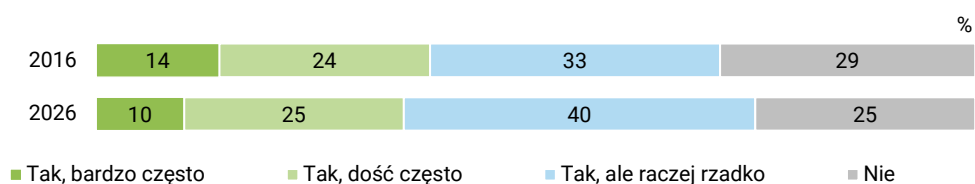

W badaniu przeprowadzonym dziesięć lat temu takie samo pytanie zadaliśmy osobom w wieku mobilnym (18–44 lata), niepobierającym emerytury ani renty z tytułu niezdolności do pracy. Aby porównać wyniki obecnego badania z wynikami sondażu sprzed dekady, wyłoniliśmy spośród tegorocznych respondentów grupę osób spełniających te same kryteria: w wieku poniżej 45 lat i dodatkowo niepobierających emerytury ani renty z tytułu niezdolności do pracy. Rezultaty tegorocznego badania są dość podobne do tych z roku 2016, choć odsetek deklarujących, że często lub bardzo często zdarza się im myśleć o tym, z czego będą żyć na starość, jest obecnie nieco mniejszy niż wówczas (spadek z 38% do 35%).

CBOS

RYS. 5. Czy zdarza się Panu(i) myśleć o własnej starości i o tym, z czego się Pan(i) będzie wtedy utrzymywał(a)?

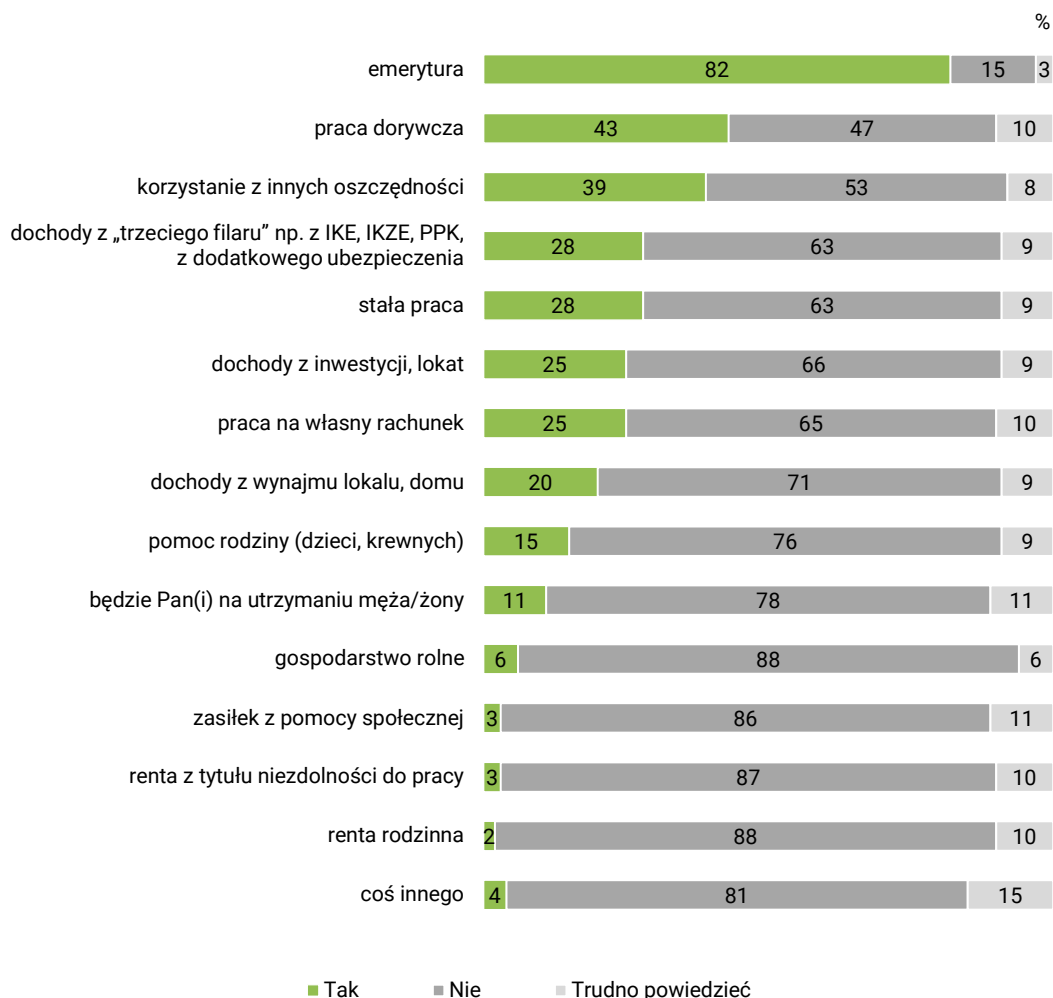
ODPOWIEDZI BADANYCH W WIEKU 18–44 LATA NIEPOBIERAJĄCYCH EMERYTURY LUB RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WG TERMINÓW BADAŃ

Osoby poniżej 60 roku życia zapytaliśmy, z czego będą się utrzymywały w starszym wieku. Odpowiedzi badanych obrazują pewne ogólne wyobrażenia i intencje w tej kwestii. Przeważająca większość, myśląc o okresie starości, wskazywała z podanej listy obejmującej kilkanaście źródeł utrzymania więcej niż jedno – przeciętnie podawano co najmniej trzy z nich (mediana liczby wskazanych źródeł utrzymania wyniosła 3, a średnia wskazań – 3,29). Najwięcej osób deklarowało pobieranie emerytury (82%), w tym 16% badanych wskazało wyłącznie ją jako przyszłe źródło utrzymania.

**RYS. 6. Jak Pan(i) sądzi, z czego będzie się Pan(i) utrzymywał(a) w starszym wieku?
Czy będzie to:**

ODPOWIEDZI BADANYCH PONIŻEJ 60 ROKU ŻYCIA

Na emeryturę częściej liczą osoby pracujące niż obecnie niepracujący, częściej badani w wieku 45+ niż młodszy.

TABELA 2

Odsetki deklarujących utrzymywanie się z emerytury w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych

Obecny status na rynku pracy	Pracujący	84
	Niepracujący	72
Wiek	Poniżej 45 roku życia	78
	45+	88
Ogółem		82

Większość osób mających dziś mniej niż 60 lat zakłada, że w starszym wieku będzie pracować zarobkowo (ogółem 60% wskazało zarobkowe źródła utrzymania). Najwięcej badanych zadeklarowało, że będzie pracować dorywczo (43%). Chęć pracy zarobkowej zależy przede wszystkim od obecnego statusu na rynku pracy i wykształcenia. Wyraźnie bardziej zainteresowane pracą w starszym wieku są osoby pracujące niż niepracujące. Uwzględniając wykształcenie, widać, że zdecydowanie najbardziej zainteresowane pracą w starszym wieku są osoby z wyższym wykształceniem. Z badań CBOS z 2021 roku wynika, że osoby mające wyższe wykształcenie są bardziej niż inni zadowolone z osiągniętych zarobków, częściej też uważają wykonywaną pracę za interesującą³. Praca zawodowa jest zatem dla nich częściej niż dla innych źródłem satysfakcji i – zapewne także – statusu społecznego.

TABELA 3

Odsetki deklarujących utrzymywanie się z zarobkowych źródeł utrzymania w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych*

Obecny status na rynku pracy	Pracujący	65
	Niepracujący	44
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	53
	Zasadnicze zawodowe	51
	Średnie	59
	Wyższe	67
Ogółem		60

* Wskazujący przynajmniej jedno źródło spośród następujących kategorii: stała praca, praca dorywcza, praca na własny rachunek, gospodarstwo rolne

Ogółem 55% badanych poniżej 60 roku życia zakłada, że w starszym wieku będzie żyć z oszczędności lub/i z zysków z inwestycji, uwzględniając w tym m.in. dochody z „trzeciego filaru” czy dochody z wynajmu mieszkania lub domu. Deklaracje dotyczące posiadania tego rodzaju źródła utrzymania w przyszłości zależą od statusu społeczno-ekonomicznego badanych. Zdecydowanie najczęściej z oszczędności i zysków z inwestycji zamierzają utrzymywać się osoby najlepiej wykształcone i sytuowane oraz mieszkańcy dużych miast. Częściej liczą na to pracujący niż niepracujący.

³ Zob. komunikat CBOS „Zadowolenie z pracy oraz oceny jej wpływu na inne sfery życia”, grudzień 2021 (oprac. B. Badora).

TABELA 4

Odsetki deklarujących korzystanie z oszczędności i inwestycji (w tym z oszczędności w „trzecim filarze”) w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych*

Obecny status na rynku pracy	Pracujący	58
	Niepracujący	41
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	38
	Zasadnicze zawodowe	31
	Średnie	53
	Wyższe	71
Dochody <i>per capita</i> w gospodarstwie domowym	Do 1999 zł	37
	Od 2000 do 2999 zł	41
	Od 3000 do 3999 zł	67
	Od 4000 do 5999 zł	63
	6000 zł i więcej	90
Wielkość miejscowości	Wieś	46
	Miasto do 19 999	34
	20 000 – 99 999	63
	100 000 – 499 999	71
	500 000 i więcej mieszk.	76
Ogółem		55

* Wskazujący przynajmniej jedno źródło spośród następujących kategorii: dodatkowe ubezpieczenie – dochody z „trzeciego filaru”; dochody z inwestycji, lokat; dochody z wynajmu lokalu, domu; korzystanie z innych oszczędności

Ogółem utrzymanie w przyszłości przez innych członków rodziny (współmałżonka, dzieci lub innych krewnych) deklaruje 21% badanych poniżej 60 roku życia. Najczęściej deklaracje takie składają niepracujące kobiety.

TABELA 5

Odsetki deklarujących utrzymanie przez członków rodziny w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych*

Płeć i obecny status na rynku pracy	Pracujący mężczyźni	14
	Niepracujący mężczyźni	17
	Pracujące kobiety	23
	Niepracujące kobiety	36
Ogółem		21

* Wskazujący przynajmniej jedno źródło spośród następujących kategorii: pomoc rodziny, utrzymanie przez męża/żonę

Z innych niż emerytura świadczeń społecznych zamierza żyć w przyszłości ogółem 7% osób poniżej 60 roku życia. Stosunkowo często deklaracje takie składają niepracujący oraz badani źle oceniający warunki materialne swojego gospodarstwa domowego.

TABELA 6

Odsetki deklarujących korzystanie z innych niż emerytura świadczeń społecznych w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych*

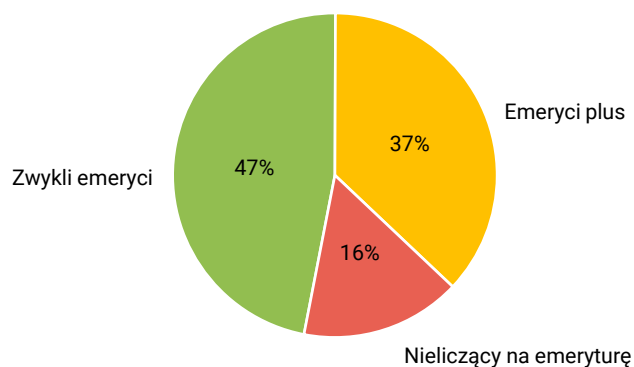
Obecny status na rynku pracy	Pracujący	3
	Niepracujący	20
Ocena warunków materialnych gospodarstwa domowego	Zła	19
	Średnia	10
	Dobra	5
Ogółem		7

* Wskazujący przynajmniej jedno źródło spośród następujących kategorii: zasiłek z pomocy społecznej, renta z tytułu niezdolności do pracy, renta rodzinna

W toku analiz wyodrębniliśmy trzy kategorie badanych w zależności od ich wyobrażeń i zamierzeń dotyczących sposobu utrzymania się w starszym wieku. Wśród nich największą grupę (47%) stanowią osoby, które uważają, że w przyszłości będą zwykłymi emerytami, utrzymującymi się głównie z emerytury, raczej niedorabiającymi i niemającymi oszczędności. Drugą grupę, obejmującą 37% ankietowanych, stanowią osoby, które nazwaliśmy emerytami plus – będą pobierać świadczenie emerytalne, ale dodatkowo zamierzają pracować i korzystać z oszczędności oraz zysków z inwestycji. Dodatkowo dość często liczą na wsparcie ze strony rodziny – współmałżonka lub/i dzieci. To grupa zdecydowanie najlepiej przygotowana do starości pod względem bezpieczeństwa finansowego. Ostatnia i najmniejsza grupa (16%) to osoby, które w ogóle nie liczą na emeryturę. Większość z nich zamierza pracować w starszym wieku, ponad połowa chce żyć z oszczędności i zysków z inwestycji, jedna czwarta liczy na wsparcie rodziny. Ich perspektywy utrzymywania się z innych niż emerytura źródeł wydają się jednak gorsze niż w przypadku przyszłych emerytów plus.

CBOS

RYS. 7. Kategorie osób poniżej 60 roku życia wyodrębnione ze względu na przewidywania dotyczące sposobów utrzymania się w starszym wieku

Wyodrębnione kategorie różnią się od siebie do pewnego stopnia pod względem cech społeczno-demograficznych. Szczególnie dotyczy to grupy, którą określiliśmy jako zwykli emeryci. Są to osoby o niższym statusie społeczno-ekonomicznym niż w przypadku dwóch pozostałych kategorii. Tylko 6% z nich deklaruje przeciętne miesięczne dochody *per capita* w wysokości co najmniej 6000 złotych. Niewiele więcej niż co czwarty badany z tej grupy ma wyższe wykształcenie (w obu pozostałych grupach 44%), nieco mniej – wykształcenie zasadnicze zawodowe. Nadreprezentowani w tej grupie są robotnicy wykwalifikowani. Wśród „zwykłych emerytów” więcej niż przeciętnie jest mieszkańców małych miast, mniej zaś mieszkańców największych miast.

Dwie pozostałe grupy są do siebie bardziej podobne pod względem statusu społeczno-ekonomicznego i wielkości miejsca zamieszkania. Osoby nieliczące na emeryturę są jednak przeciętnie młodsze. Główna różnica dotyczy jednak stabilności i formy zatrudnienia. Nieliczący na emeryturę rzadziej pracują w pełnym wymiarze czasu pracy, a spora część z nich to właściciele firm.

TABELA 7

Kategorie osób poniżej 60 roku życia wyodrębnione ze względu na przewidywania dotyczące sposobów utrzymania się w starszym wieku – charakterystyka

	Zwykli emeryci	Emeryci plus	Nieliczący na emeryturę
Liczy na emeryturę	95%	100%	0%
Zamierza pracować	27%	93%	85%
Liczy na oszczędności i zyski z inwestycji	28%	87%	60%
Liczy na utrzymanie przez współmałżonka lub pomoc dzieci	4%	42%	25%
Ma mniej niż 45 lat	61%	65%	75%
Pracuje w pełnym wymiarze czasu	71%	75%	60%
Deklaruje dochody <i>per capita</i> 6000 zł i więcej	6%	17%	14%
Ma wykształcenie wyższe	27%	44%	44%
Ma wykształcenie zasadnicze zawodowe	25%	14%	8%
Kategorie nadreprezentowane	23% robotnicy wykwalifikowani	26% kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem	15% właściciele firm
Mieszka w mieście poniżej 20 tys. mieszkańców	18%	9%	8%
Mieszka w mieście od 500 tys. mieszkańców	7%	14%	16%

Tę samą kwestię – dotyczącą źródeł utrzymania w starszym wieku – poruszyliśmy w naszym badaniu dziesięć lat temu. Podobne pytania zadawaliśmy wówczas osobom w wieku mobilnym – do 44 roku życia, dodatkowo niepobierającym emerytury ani renty z tytułu niezdolności do pracy. Porównanie tegorocznych odpowiedzi uzyskanych w grupie spełniającej te same kryteria z danymi z roku 2016 pokazuje, że:

- obecnie mniej osób niż dziesięć lat temu spodziewa się, że będzie otrzymywać emeryturę. Więcej niż co piąta osoba poniżej 45 roku życia (niepobierająca emerytury ani renty z tytułu niezdolności do pracy) nie jest przekonana, że będzie w przyszłości pobierać emeryturę;
- więcej osób liczy, że będzie utrzymywać się z oszczędności, z zysków z inwestycji (wzrost ogółem z 55% do 59%). Warto podkreślić, że więcej osób liczy także na pieniądze z „trzeciego filaru”. Wyniki odzwierciedlają m.in. wzrastające zainteresowanie korzystaniem z takich narzędzi jak PPK, IKE czy IKZE;
- mniejsza niż dziesięć lat temu jest natomiast chęć podejmowania pracy zarobkowej na emeryturze (co widoczne jest przede wszystkim w spadku deklarujących podejmowanie pracy dorywczej). Ogółem pracą zarobkową w starszym wieku zainteresowanych jest obecnie 63% badanych wobec 73% w 2016 roku;
- mniej osób niż dziesięć lat temu przewiduje, że będzie na utrzymaniu męża/żony.

TABELA 8

Odpowiedzi twierdzące osób poniżej 45 roku życia niepobierających emerytury ani renty z powodu niezdolności do pracy

Jak Pan(i) sądzi, z czego będzie się Pan(i) utrzymywał(a) w starszym wieku? Czy będzie to:	VIII 2016	IV 2026
	w procentach	
emerytura	87	79
korzystanie z innych oszczędności	44	45
praca dorywcza	53	43
stała praca	30	31
dochody z inwestycji, lokat	19	31
praca na własny rachunek	33	30
dochody z „trzeciego filaru”, np. z IKE, IKZE, PPK, z dodatkowego ubezpieczenia*	22	30
dochody z wynajmu lokalu, domu	20	24
pomoc rodziny (dzieci, krewnych)	15	15
będzie Pan(i) na utrzymaniu męża/żony	19	11
gospodarstwo rolne	11	8
zasilek z pomocy społecznej	7	4
renta z tytułu niezdolności do pracy**	3	2
renta rodzinna	3	2
coś innego	4	5

* W 2016 roku zadawaliśmy pytanie w brzmieniu: dodatkowe ubezpieczenie – polisa na życie, tzw. trzeci filar

** W 2016 roku zadawaliśmy pytanie w brzmieniu: renta inwalidzka

Okres starości niemal w każdym wywołuje niepokój. Dotyczy on przede wszystkim pogorszenia się stanu zdrowia i związanej z tym utraty samodzielności i konieczności wsparcia ze strony innych. Niezależnie od ograniczeń zdrowotnych, większość z nas chciałaby w starszym wieku mieszkać we własnym mieszkaniu lub domu, korzystając jedynie z doraźnej pomocy bliskich. Dodatkowo osoby bardziej zamożne częściej niż inni byłyby zainteresowane uzyskiwaniem stałej, odpłatnej pomocy, zaś mieszkańcy największych miast stosunkowo często preferowaliby zamieszkanie na specjalnym osiedlu dla seniorów z całodobową opieką. Wyraźnie mniejszy niż w latach ubiegłych jest natomiast odsetek osób, które w starszym wieku chciałyby dzielić mieszkanie z dziećmi, wnukami lub innymi krewnymi.

Osoby poniżej 60 roku życia deklarują, że na starość będą utrzymywać się przede wszystkim z emerytury. Niepokoi jednak fakt, że wzrasta odsetek ankietowanych, którzy nie liczą, że w przyszłości będą otrzymywać świadczenie emerytalne – takich osób jest szczególnie dużo wśród młodszych respondentów. Najprawdopodobniej nie spodziewają się one, że zdołają wypracować emeryturę lub w ogóle nie wierzą w wydolność systemu emerytalnego w Polsce. Jednocześnie stosunkowo nieduża grupa przewiduje, że w starszym wieku będzie się utrzymywać wyłącznie z emerytury. Większość badanych poniżej 60 roku życia chce przynajmniej dorywczo podejmować pracę zarobkową, a ponad połowa liczy na oszczędności i zyski z różnego rodzaju inwestycji. Warto podkreślić, że więcej niż co czwarty respondent spodziewa się, że będzie czerpać dochody z „trzeciego filaru”. Zainteresowanie korzystaniem z tej formy oszczędzania jest obecnie znacząco większe niż dekadę temu, przede wszystkim za sprawą wprowadzonych w Polsce od roku 2019 Pracowniczych Planów Kapitałowych. Program, początkowo przyjmowany dość nieufnie, ma obecnie ponad 4 miliony uczestników.